

Tēzes virsraksts: Par darba līguma uzteikuma spēkā stāšanos, ja tajā ir ietverts nosacījums

Tēze: Darba devēja uzteikums ir vienpusējs darījums, ar kuru darba devējs pauž savu gribu pārtraukt darba tiesiskās attiecības. Tā kā darba tiesiskās attiecības regulē ne tikai Darba likums, bet arī citi normatīvie akti, tostarp Civillikums, kas paredz nosacījumus tiesiskā darījumā, darba devējam nav aizliegts darba līguma uzteikumā ietvert nosacījumus par tā spēkā stāšanos. Ja darba devējs uzteikuma spēkā stāšanos ir darījis atkarīgu no nosacījumiem, kuriem iestājoties dokuments iegūst uzteikuma tiesisko dabu un sekas, tad Darba likuma 122. panta pirmajā teikumā paredzētais termiņš skaitāms tieši no tās dienas, kad ir iestājušies darba devēja noteiktie nosacījumi, un dokuments kļuvis par uzteikumu. Pretējā gadījumā tiktu pārkāptas darbinieka tiesības viena mēneša laikā apstrīdēt darba līguma uzteikumu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Civillietu departamenta

2010.gada 8.decembra

S P R I E D U M S

Lietā Nr. SKC-1352/2010

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs   senators referents A.Laviņš

senatore I.Garda

senatore S.Lodziņa,

piedaloties I.M. pārstāvei I.D.–D., Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta pārstāvei E.H.–L.,

atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu sakarā ar Rīgas domes un Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2010.gada 16.jūnija spriedumu I.M. prasībā pret Rīgas domi un Rīgas domes Mājokļu un vides departamentu par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā un vidējas izpeļņas piedziņu par darba piespiedu kavējuma laiku.

Aprakstošā daļa

[1] I.M. un Rīgas domes Komunālais departaments 1998.gada 14.jūlijā noslēdza darba līgumu, ar kuru I.M. pieņemta darbā par Dzīvokļu pārvaldes izsoles un maiņas nodaļas speciālisti.

2009.gada 8.septembrī Rīgas domes Komunālā departamenta direktors nosūtīja I.M. paziņojumu „Par Darba līguma uzteikumu”, kurā norādīta šāda informācija: „*Pamatojoties uz 2009.gada 18.augusta saistošajiem noteikumiem „Grozījumi Rīgas domes 2009.gada 17.februāra saistošajos noteikumos Nr. 153 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2009.gada budžetu” un Komunālā departamenta 2009.gada 28.augusta rīkojumu Nr.DK-09-210-rs „Par strukturālajām izmaiņām”, tiek samazināts darbinieku skaits un Jūsu ieņemamā amata vieta tiek likvidēta, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu.*

Komunālā departamenta struktūras optimizācijas rezultātā, ņemot vērā departamentam uzdotās papildu funkcijas, ar 2009.gada 1.oktobri ir spēkā jauna struktūra ar jaunām amata vietām, uz kurām ir izsludināts konkurss. Aicinām Jūs piedalīties konkursā uz jaunizveidotajām amata vietām.

Lūdzam Jūs līdz 2009.gada 14.septembrim rakstiski pieteikties uz kādu no sarakstā minētajām amata vietām. Ja Jūsu kandidatūra tiks apstiprināta kādā no piedāvātajiem amatiem, Darba likuma 98.panta noteiktajā kārtībā Jūsu darba līgumā tiks veikti attiecīgi grozījumi.

Ja jūs līdz 2009.gada 14.septembrim nepieteiksieties uz kādu no piedāvātajām amata vietām vai Jūsu kandidatūra netiks apstiprināta nevienā no tām, tad šis paziņojums uzskatāms par darba tiesisko attiecību, kas nodibinātas 1998.gada 14.jūlijā (darba līgums Nr.94) izbeigšanu sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu. (..)”

I.M. piedalījās konkursā, taču uz konkursam piedāvāto amata vietu netika apstiprināta. 2009.gada 29.septembrī viņa saņēma Rīgas domes Komunālā departamenta personāla speciālistes e-pasta vēstuli, kurā norādīts: „*šoreiz Jūsu kandidatūra netika izvirzīta darbam Komunālajā departamentā. Tādēļ Jums izsniegtais uzteikums stājas spēkā.*”.

[2] I.M. 2009.gada 8.oktobrī cēlusi prasību pret Rīgas domes Komunālo departamentu un Rīgas domi par darba devējas uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, kurā lūgusi atzīt Rīgas domes Komunālā departamenta 2009.gada 8.septembra uzteikumu par tiesiski nepamatotu, atjaunot iepriekšējā darbā, izmaksāt vidējo izpeļņu par visu darba piespiedu kavējuma laiku līdz tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienai.

Prasība pamatota ar Darba likuma 101.panta ceturto daļu, 105., 108., 112., 124., 125.pantu, 126.panta pirmo daļu un 127.pantu, likuma „Par pašvaldībām” 5.panta pirmo daļu, 21.panta pirmās daļas 2., 8. un 21.punktu, Civilprocesa likuma 1.pantu, 28.panta pirmo un devīto daļu, 43.panta pirmās daļas 1.punktu un 116.pantu.

[3] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010.gada 29.janvāra spriedumu prasība noraidīta.

[4] Izskatījusi lietu sakarā ar I.M. apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija (turpmāk - Civillietu tiesas kolēģija) ar 2010.gada 16.jūnija spriedumu prasību apmierinājusi. Spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Darba devēja uzteikums ir vienpusējs darījums, ar kuru darba devējs pauž savu gribu pārtraukt darba tiesiskās attiecības.

Saskaņā ar Civillikuma 1549.pantu nosacījums ir tāds blakus noteikums, ar kuru līguma spēks darīts atkarīgs no kāda nākoša un nezināma vai vismaz par tādu domājama notikuma.

Izvērtējot 2009.gada 8.septembra paziņojuma tekstu, secināms, ka konkrētajā gadījumā darba devēja uzteikuma spēkā stāšanās ir darījusi atkarīgu no nākotnē nākoša notikuma – 1) prasītājas pieteikšanās uz kādu no piedāvātajām amata vietām līdz 2009.gada 14.septembrim, 2) viņas kandidatūras izvērtēšanas un apstiprināšanas amatā.

Prasītāja piedalījās konkursā, taču netika apstiprināta uz vakanto amata vietu, par ko darba devēja 2009.gada 29.septembrī nosūtīja viņai paziņojumu. Tātad, I.M. izsniegtais darba līguma uzteikums stājās spēkā 2009.gada 29.septembrī, nevis 8.septembrī.

[4.2] Iztulkojot Darba likuma 122.pantu pēc tā jēgas un mērķa, atzīstams, ka I.M. prasība par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu bija jāceļ viena mēneša laikā no brīža, kad iestājās nosacījums un uzteikums pēc pašas darba devējas norādes stājās spēkā.

I.M. prasību tiesā cēlusi 2009.gada 8.oktobrī, līdz ar to prasības celšanas termiņš nav nokavēts.

[4.3] I.M. ir Rīgas reģiona pašvaldību darbinieku arodbiedrības biedre. 2009.gada 8.septembrī arodbiedrība rakstveidā paziņojusi Rīgas domes Komunālajam departamentam, ka tā nedod piekrišanu darba līguma uzteikumiem arodbiedrības pirmorganizācijas biedriem.

Tā kā I.M. izsniegtais darba līguma uzteikums pamatots ar Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu, secināms, ka darba devēja ir pārkāpusi Darba likuma 110.panta pirmās daļas noteikumus, kas ir absolūts pamats atzīt darba līguma uzteikumu par spēkā neesošu.

[4.4] Darba likuma 101.panta ceturtajā daļā noteikts, ka uzteikt darba līgumu šā panta pirmās daļas 6., 7., 8. vai 9.punktā minēto iemeslu dēļ ir atļauts, ja darba devējam nav iespējams darbinieku ar viņa piekrišanu nodarbināt citā darbā tai pašā vai citā uzņēmumā.

I.M. ir piedāvātas nevis citas brīvas amata vietas, bet gan piedāvāts piedalīties atklātā konkursā uz amata vietām, uz kurām bija iespējams pieteikties arī personām, kas līdz šim nebija atbildētājas darbinieki. Līdz ar to secināms, ka darba devēja pārkāpumi arī Darba likuma 101.panta ceturtajā daļā noteikto darba līguma uzteikšanas kārtību.

[4.5] Nav tiesiskas nozīmes faktam, ka I.M. iepriekšējā amata vieta ir likvidēta, jo tas nevar ietekmēt prasījuma izskatīšanu par atjaunošanu amatā. Ja attiecīgā amata nosaukuma darbinieku sarakstā vairs nav, atbildētājai jāveic Darba likumā paredzētie pasākumi, kādi noteikti darbinieku skaita samazināšanas gadījumam (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 12.maija sprieduma lietā Nr.SKC-558 13.punktu*).

[4.6] Prasībā lūgts piedzīt no atbildētājas vidējo izpeļņu par darba piespiedu kavējumu par sešiem mēnešiem, norādot neto summu Ls 3122,42. Tā kā atbildētāja nav cēlusi iebildumus pret vidējās izpeļņas matemātisko aprēķinu, no atbildētājas par labu prasītājai piedzenama vidējā izpeļņa bruto izteiksmē, tas ir, Ls 4234,66, bet sprieduma izpildes stadijā darba devējai pašai ir jāievēro tiesību normas par attiecīgo nodokļu samaksu (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 13.janvāra sprieduma lietā Nr.SKC-220 15.punktu*).

[5] Rīgas dome un Rīgas domes Mājokļu un vides departaments iesnieguši kasācijas sūdzību par Civillietu tiesas kolēģijas spriedumu. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] 2009.gada 8.septembra uzteikumu parakstījis Rīgas domes Komunālā departamenta direktors. Rīgas domes Komunālā departamenta nolikuma Nr.39, kas bija spēkā uzteikuma izsniegšanas brīdī, 18.punkts paredzēja, ka tikai Komunālā departamenta direktora kompetencē ir pieņemt darbā un atbrīvot no darba Komunālā departamenta darbiniekus. Līdz ar to Komunālā departamenta personāla speciāliste nav tiesīga parakstīt dokumentus, kas saistīti ar darbinieku darba attiecību pārtraukšanu, un personāla speciālistes vēstuli nevar uzskatīt par darba devēja oficiāli pausto gribu.

Darba līguma uzteikums prasītājai izsniegts 2009.gada 8.septembrī, līdz ar to, iesniedzot prasību 2009.gada 8.oktobrī, viņa ir nokavējusi Darba likuma 122.pantā noteikto prasības celšanas termiņu.

[5.2] 2010.gada 8.jūlijā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija civillietā Nr.C27109010 pie analogiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kad prasība tika

iesniegta tiesā 2009.gada 8.oktobrī, bet darba devēja uzteikums saņemts 2009.gada 8.septembrī, nosprieda prasību noraidīt. Līdz ar to izveidojusies situācija, kurā līdzīgos apstākļos tiesa spriedusi atšķirīgi.

[6] Tiesas sēdē Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāve uzturēja kasācijas sūdzību uz tajā norādīto argumentu pamata, savukārt, prasītājas pārstāve lūdza sūdzību noraidīt un atstāt negrozītu apelācijas instances tiesas spriedumu.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, Senāts atzīst, ka Civillietu tiesas kolēģijas spriedums atstājams negrozīts.

[8] Augstākās tiesas Senāta judikatūrā atzīts, ka uzteikums ir vienpusējs gribas izteikums, ar kuru kāda no pusēm paziņo par tiesiskās attiecības izbeigšanu nekavējoties vai izbeidzoties uzteikuma termiņam. Uzteikums atzīstams par tiesisko attiecību izbeidzošu vienpusēju tiesisku darījumu (*sk. Augstākās tiesas prakses 2004.gada apkopojuma „Par likumu piemērošanu, izšķirot tiesās strīdus, kas saistīti ar darba līguma izbeigšanos vai grozīšanu” 6.2.punktu*).

Lai arī Darba likumā *expressis verbis* nav paredzēts uzteikumā ietvert nosacījumus, kad tas stāsies spēkā, Senāta ieskatā, pats par sevi tas neliecina, ka uzteikums ir prettiesisks. Tā kā darba tiesiskās attiecības regulē ne tikai Darba likums, bet arī citi normatīvie akti, tostarp Civillikums, kas paredz nosacījumus tiesiskā darījumā, secināms, ka darba devējam nav aizliegts darba līguma uzteikumā ietvert nosacījumu par tā spēkā stāšanos.

Civillietu tiesas kolēģija, novērtējot 2009.gada 8.septembra Rīgas domes Komunālā departamenta direktora paziņojumu „Par Darba līguma uzteikumu”, secinājusi, ka konkrētajā gadījumā darba devēja uzteikuma spēkā stāšanos ir darījusi atkarīgu no nākotnē nākoša notikuma, proti, no tā, vai prasītāja pieteiksies konkursā uz sarakstā minētajām amata vietām un vai viņas kandidatūra tiks apstiprināta kādā no piedāvātajiem amatiem. Senāts atzīst par pamatotu minēto apelācijas instances tiesas secinājumu, jo, kā redzams no paziņojuma satura, tajā nepārprotami ir ietverts nosacījums, kuram iestājoties, dokuments ar nosaukumu „paziņojums „Par Darba līguma uzteikumu”” kļūs par 1998.gada 14.jūlijā noslēgtā darba līguma uzteikumu.

[9] Darba likuma 122.panta pirmais teikums paredz, ka darbinieks var celt tiesā prasību par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu viena mēneša laikā no uzteikuma saņemšanas dienas.

Minētās tiesību normas mērķis ir paredzēt termiņu, kādā darbinieks ir tiesīgs celt tiesā prasību par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu. Termiņa aprēķināšanu likumdevējs saistījis ar uzteikuma saņemšanas dienu, jo, saņemot uzteikumu, darbiniekam kļūst zināms uzteikuma pamatojums un viņš var izvērtēt, vai darba tiesisko attiecību izbeigšana ir bijusi tiesiska. Ja darbinieks uzskata, ka darba līguma uzteikums neatbilst tiesību normām, darbiniekam ir paredzēts viena mēneša termiņš savu aizskarto tiesību aizsardzībai tiesā.

Ja darba devējs dokumentā, kas ir pamats darba tiesisko attiecību izbeigšanai, ietvēris nosacījumus, kuriem iestājošies dokuments iegūst uzteikuma tiesisko dabu un sekas, tad Darba likuma 122.panta pirmajā teikumā paredzētais termiņš skaitāms tieši no tās dienas, kad ir iestājušies darba devēja noteiktie nosacījumi un dokuments kļuvis par uzteikumu. Pretējā gadījumā, kā to pareizi atzinusi apelācijas instances tiesa, tiktu pārkāptas prasītājas tiesības viena mēneša laikā apstrīdēt uzteikumu.

[10] Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka līdz paziņojumā noteiktajam datumam prasītāja piedalījās konkursā, taču viņas kandidatūra netika apstiprināta, par ko Rīgas domes Komunālā departamenta personāla speciāliste informēja prasītāju 2009.gada 29.septembrī. Pamatojoties uz minēto, tiesa atzinusi, ka 2009.gada 29.septembrī iestājās nosacījumi, pie kuriem 2009.gada 8.septembra paziņojums ieguva uzteikuma tiesisko dabu un tiesiskās sekas (stājās spēkā). Līdz ar to, kā to pareizi atzinusi apelācijas instances tiesa, prasītāja, ceļot prasību tiesā 2009.gada 8.oktobrī, nav nokavējusi Darba likuma 122.panta pirmajā teikumā paredzēto termiņu.

Kasācijas sūdzības argumentam, ka Rīgas domes Komunālā departamenta personāla speciāliste nav tiesīga parakstīt dokumentus, kas saistīti ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu un viņas vēstuli nevar uzskatīt par darba devējas oficiāli pausto gribu, Senāta ieskatā, nav nozīmes strīda pareizā izspriešanā, jo minētā vēstule, kuru Rīgas domes Komunālā departamenta personāla speciāliste nosūtīja prasītājai, nav bijusi darba tiesisko attiecību izbeigšanas pamats. Ar minēto vēstuli prasītājai tika paziņots, ka viņas kandidatūra nav apstiprināta uz to amatu, uz kuru viņa pretendēja. Šāda personāla speciālistes kompetence kasācijas sūdzībā nav apstrīdēta.

Darba tiesisko attiecību izbeigšanas pamats konkrētajā gadījumā ir Rīgas domes Komunālā departamenta direktora parakstīts 2009.gada 8.septembra paziņojums ar tajā ietvertajiem nosacījumiem, kuriem iestājoties, tas uzskatāms par darba līguma uzteikumu.

[11] Apstāklis, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija pieņēmusi citādu nolēmumu pēc faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem līdzīgā lietā, nevar būt pamats secinājumam, ka konkrētajā lietā tiesa pieļāvusi procesuālo vai materiālo tiesību normu pārkāpumu. Kasācijas instances tiesa pārbauda apelācijas instances tiesas sastādītā sprieduma likumību un nevar vērtēt citā lietā spriedumā izteikto argumentu pamatotību.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Augstākās tiesas Senāts

nosprieda

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2010.gada 16.jūnija spriedumu atstāt negrozītu, Rīgas domes un Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs	senators	(<i>paraksts</i>)	A.Laviņš
	senatore	(<i>paraksts</i>)	I.Garda
	senatore	(<i>paraksts</i>)	S.Lodziņa